

SOTSIAALHOOLEKANDE

ARENGUKAVA

(2011- 2020)

Sisukord:

SISSEJUHATUS	3
1. SOTSIAALHOOLEKANDE ARENGUKAVA EESMÄRGID	4
2. SOTSIAALHOOLEKANDE STRUKTUUR	5
3. OSUTATAVAD TEENUSED	6
3.1 Sotsiaalnõustamine	6
3.2 Koduteenused	6
3.3 Eluasemeteenused.....	6
3.4 Hooldamine hoolekandeesutustes.....	7
3.5 Muud toimetulekut toetavad sotsiaalteenused	8
4. ASUTUSED	9
4.1 Hooldekodu	9
4.2 Päevakeskus.....	10
4.3 Sotsiaalkorterid.....	11
5. OLUKORRA ÜLDISELOOMUSTUS	12
5.1 Elanikkonna paigutus valla territooriumil vanusegruppide kaupa.....	12
5.2.1 Lapsed ja lastega pered.....	13
5.2.2 Puuetega inimesed	16
5.2.3 Eakad	17
6.1 Toimetulekutoetus	18
6.2 Täiendavad sotsiaaltoetused:	18
6. TÖÖHÕIVE	19
7. TERVIS JA TERVISHOID	20

SISSEJUHATUS

Sotsiaalhoolekande arengukava on Hädameeste valla arengukava eraldiseisev osa, mille koostamisel on lähtunud Hädameeste valla arengukava üldeesmärkidest ja arvestatud õigusaktidest tulenevaid kohaliku omavalitsuse kohustusi sotsiaalhoolekande alase töö korraldamisel.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega on kohaliku omavalitsuse pädevuses korraldada sotsiaalabi ja –teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd (*KOKS § 6*).

Rahvatervise seaduse §. 10 alusel on kohaliku omavalitsuse ülesandeks elanikkonna haiguste ennetamisele ja tervise edendamisele suunatud tegevuse korraldamine kohaliku omavalitsuse maa-alal. (*Rahvatervise seadus § 10*).

Sotsiaalhoolekande seaduse alusel on kohaliku omavalitsuse ülesandeks kohaliku sotsiaalhoolekande arengukava väljatöötamine valla arengukava osana, sotsiaalteenuste, -toetuste ja muu abi andmise korraldamine ning sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine (*Sotsiaalhoolekande seadus § 8*).

Käesolev arengukava kirjeldab ja analüüsib sotsiaalhoolekande hetkeolukorda ja toob välja sotsiaalhoolekandega seonduvad probleemid. Arengukava puudutab põgusalt ka tervishoiu ja rahvatervise seonduvaid probleeme.

Käesolev arengukava püstitab Hädameeste valla sotsiaalhoolekande eesmärgid aastateks 2011- 2020 ning esitab nende eesmärkide elluviimise tegevuskava.

Käesolevas arengukavas on sotsiaalhoolekande seisukohalt jaotatud hoolekandega hõivatud kliendid riskigruppideks alljärgnevalt:

- 1) lapsed ja lastega pered
- 2) eakad
- 3) puuetega inimesed
- 4) töövõimelises eas toimetulekuraskustega isikud ja pered

Kasutatud meetodika:

Arengukava ülesehitus lähtub sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud teenuste ja toetuste selgitamisest ja hetkeolukorra kirjeldusest. Seejärel on probleemid esitatud hoolekande seisukohalt väljatoodud riskigruppidest lähtuvalt ning kirjeldatud võimalikud lahendused.

Lõplik tegevuskava on esitatud silmas pidades eesmärgi püstitamisel aluseks võetud ülesandeid. Tegevuskavas märgitud kulud on prognoositud ideaalvariandina. Tegevuste läbiviimise lõplikul rahastamisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse tegelikest võimalustest eelarveaastal.

Arengukava koostamisel ja kirjeldati sotsiaalhoolekande hetkeolukorda riskigrupiti 01.01. 2011 a. seisuga, toodi välja probleemid ja võimalikud lahendused.

Arengukava vaadatakse läbi igal aastal ja tehakse täpsustusi tegevuskava täitmise, tegevuste rahastamiseks kuluvate vahendite olemasolu ja seaduste muudatusi või täpsustusi arvesse võttes.

1. SOTSIAALHOOLEKANDE ARENGUKAVA EESMÄRGID

Arengukava üldeesmärgiks on arendada Häädemeeste vallas toetavate teenuste ja toimiva tugivõrgustiku kaudu elanikkonna toimetulekut soodustav hoolekandesüsteem, mis järgiks võrdsete võimaluste loomist kõikidele riskigrupi inimestele, soodustaks tervislikke eluviise ja tagaks konkurentsivõimelise ja turvalise elukeskkonna.

Eesmärgi saavutamiseks vajalikud ülesanded valla sotsiaalhoolekande arendamisel aastateks 2011 - 2020 on:

1. sotsiaalteenuste mitmekesistamine, kättesaadavuse ja kvaliteedi tõhustamine ;
2. preventiivse töö edendamine sotsiaalprobleemide ennetamiseks;
3. puuetega inimestele võrdsete võimaluste tagamine;
4. terviseedendusliku töö tõhustamine;
5. kolmanda sektori kaasamine sotsiaalteenuste osutajatena ja toetajatena.

Visioon- Häädemeeste vald on elanike iseseisvat toimetulekut toetav, oma elanikkonnast hooliv, tervislikke eluviise propageeriv arenenud hoolekandeteenustega omavalitsus.

2. SOTSIAALHOOLEKANDE STRUKTUUR

Sotsiaalhoolekanne on sotsiaalhoolekande seaduse mõistes sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi osutamise või määramisega seotud toimingute süsteem.

Sotsiaalhoolekandetööd juhib Sotsiaalkeskuse juhataja. Vallavalitsuse koosseisus on veel sotsiaaltöö vanemspetsialist, kelle ülesanneteks on toetuste ja teenuste üle arvestuse pidamine, aruandluse korraldamine, dokumentide arhiveerimine, sotsiaalregistri pidamine lastekaitse spetsialist, eripedagoog.

Sotsiaalhoolekandeteenuseid osutab Sotsiaalkeskus.

Alus: („Häädemeeste Sotsiaalkeskuse põhimäärus“ - Häädemeeste Vallavolikogu 21.03.2007.a määrus nr 4, muudetud Häädemeeste Vallavolikogu 20.01.2010 a. määrusega nr.1).

Lastekaitse spetsialist vastutab laste- ja perekaitse valdkonna eest, valmistab ette dokumendid eestkoste ja hoolduse seadmiseks, osaleb alaealiste mõjutusvahendite komisjoni töös, korraldab perede koolitusi ja nõustamist toimetulekuprobleemide lahendamiseks.

Eripedagoog teenindab kõne- ja arengupuuetega lapsi valla koolides ja koolieelsetes lasteasutustes.

Koduhooldustöötaja osutab koduteenust seda vajavatele isikutele.

Hooldekodu osutab ööpäevaringset hooldus- ja põetusteenust. Personal moodustub 13 töötajast: 1 juhataja, 7 hooldustöötajat, 2 kokka, 0,75 ametikohaga meditsiiniõde, 0,5 ametikohaga majanduse juhataja ja 0,5 ametikohaga pesupesija.

Päevakeskus osutab teenust psüühiliste erivajadustega isikutele. Päevakeskuse raames osutatakse 3 teenust: igapäevaelu toetamine (teenusel 5 isikut), töötamise toetamine (1 isik) ja toetatud elamine (teenusel 3 isikut). Toetatud elamise teenust osutatakse sotsiaalmaja baasil, mis asub Massiarus. Päevakeskuses töötab tegevusjuhendaja, kelle ülesandeks on psüühiliste erivajadustega isikute iseseisva toimetulekuoskuste arendamine.

3. OSUTATAVAD TEENUSED

3.1 Sotsiaalnõustamine

Sotsiaalnõustamine on isikule vajaliku teabe andmine sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest ning abistamine konkreetsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks.

Sotsiaalnõustamist osutatakse sotsiaaltöötajate poolt isikute pöördumise korral.

3.2 Koduteenused

Koduteenused on isikule kodustes tingimustes osutatavad teenused, mis aitavad tal harjumuspärasel keskkonnas toime tulla.

Hetkel osutatakse teenust 1 isikule 1 koduhooldustöötaja poolt.

(Alus: „Koduteenuste osutamise tingimused ja kord Hädameeste vallas”- Hädameeste Vallavolikogu 01.11. 2000 a. määrus nr 19)

Probleemid:

Puudub ülevaade koduteenuse tegelikust vajadusest; hooldustöötaja transpordiprobleemmillega ja kuidas hooldustöötaja pääseb hooldatava juurde, et viia talle kauplusest vajalikke kaupu või apteegist rohtu; hooldustöötajal võib tekkida ootamatu vajadus abi kutsuda, kuid tal puudub sidevahend.

Meetmed:

- Koduteenuse tarbijate tegeliku vajaduse väljaselgitamine.
- Koduhooldustöötaja(te) transpordi ja sidevahendite korraldamine (sotsiaalkeskus, ja/või teenuse osutamine FIE-de, MTÜ-de poolt lepingu alusel).
- MTÜ-de, FIE-de, vabatahtlike kaasamine koduabi teenuse osutajatena.

3.3 Eluasemeteenused

Kohalik omavalitsus on kohustatud andma eluruumi isikule või perekonnale, kes ise ei ole suuteline ega võimeline seda endale või oma perekonnale tagama, luues vajaduse korral võimaluse sotsiaalkorteri üürimiseks.

Eluasemeteenuse osutamine Massiaru sotsiaalmaja baasil (8 korterit), lisaks 1 3-toaline korter Võidu külas 8- korteriga elamus, mida saab kasutada sotsiaalelupinnana.

Probleemid:

- Eluasemeteenuse osutamine on ebapiisav, sotsiaalelupindade vajadus on suurem. Valla vanemliku hoolitsuseta lastest on paigutatud lastekodudesse 6 last. Nendele on kohalik omavalitsus kohustatud tagama eluaseme, kui nad täiskasvanutena saavad tagasi kohalikku omavalitsusse.

- Noored, pöördudes lastekodust iseseisvasse ellu vajavad teatavat tuge, sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetamist ja ettevalmistust. Lisaks lastekodulastele vajavad ettevalmistust ja sotsiaalsete oskuste arendamist iseseisvasse ellu pöördumiseks ka praegu kodudes elavad toimetulekuraskustega peredest pärinevad noored.
- Sotsiaalmaja ja korterid vajavad kapitaalremonti.

Meetmed :

- Olemasoleva Massiaru sotsiaalmaja kapitaalremont.
- Võidu küla korteri renoveerimine ühiselamu põhimõttel eluasemeta isikutele.
- Sotsiaalelupindade arvu suurendamine.

3.4 Hooldamine hoolekandeesutustes

Hoolekandeesutus on päevaselt või ööpäevaringselt tegutsev asutus, kus viibivatele isikutele tagatakse nende eale ja seisundile vastav hooldamine, sealhulgas ravimine, põetamine, rehabilitatsioon, kasvatamine ja arendamine.

Päevane hoolekandeesutus (eakate päevahooldus) toetab isikute või pereliikmete iseseisvat toimetulekut, ööpäevaringses hoolekandeesutuses viibivad isikud, kes ei suuda iseseisvalt elada ning nende toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega.

Ööpäevaringset hooldusteenust pakub Häädemeeste Hooldekodu, mis mahutab maksimaalselt 30 isikut. Hooldustasu suuruseks on 2011. a 415.43 eurot kuus, s.o 6500 krooni kuus.

Võimalus kasutada ka eakate päevahoiuteenust hooldekodu juures.

Probleemid:

- Hooldekodu teenuse järele on vajadus järjest suurenenud, üha rohkem paigutatakse ööpäevaringset hooldust ja põetust vajavad eakad inimesed hooldekodusse, kuna pereliikmed töötavad või on ise haiged ega suuda seetõttu piisavalt tagada nende iseseisvat toimetulekut, järelevalvet või hooldamist.
- Probleemid on psüühiliste erivajadustega (psüühiliselt haiged, dementsed) isikute ööpäevaringse hooldamise ja järelevalve tagamisega. Üldhooldekodu pakub küll vanurite hooldus- ja põetusteenust, kuid ei suuda korraldada psüühiliste probleemidega isikute ööpäevaringset järelevalvet ja ravi, praktiliselt puuduvad võimalused eakate dementsete ja/või psüühiliste haigustega isikute paigutamiseks hoolekandeesutustesse.

Hooldekodu klientuuri hooldusvajadus suureneb aasta-aastalt ja hooldekodusse satuvad kõige raskemad kliendid, see tähendab, et hooldekodu töötajate töökoormus (füüsiline ja vaimne) suureneb; töötajad peavad omandama uusi teadmisi ja oskusi klientide hooldamisel

Meetmed:

- Olemasoleva hooldekodu renoveerimine.
- Kaaluda hooldekodu suurendamist, sh. eriosakonna rajamist psüühiliste haigustega ja dementsetele eakatele.
- Hooldustöötajate arvu suurendamine, töötajate erialase ettevalmistuse täiendamine.

3.5 Muud toimetulekut toetavad sotsiaalteenused

Võimalus on dushi ja sauna kasutamiseks ning pesu pesemiseks hooldekodus.

Probleemid:

- Vähe on toimetulekut toetavaid teenuseid: välja on arendamata isikliku abistaja, pere tugiisikuteenus perede toimetuleku toetamiseks, sotsiaal- ja invatransport.

Meetmed:

- Toimetulekut toetavate teenuste vajaduse väljaselgitamine ja kaardistamine.
- Isikliku abistaja teenuse väljatöötamine, isikute koolitamine.
- Tingimuste loomine *sotsiaal*transporditeenus käivitamiseks.
- Pere tugiisiku teenuse käivitamine toimetulekuraskustega lastega peredele.
- Koduabi toimingute osutamise tagamine puuetega isikutele ja üksikvanuritele.

4. ASUTUSED

4.1 Hooldekodu

Ööpäevaringset hooldusteenust pakkuv asutus maksimaalse mahutavusega 30 inimest (seisuga 01.01.2011 on täituvus 27 isikut), sh. teistest omavalitsustest 8 isikut.

Hooldusaluseid	Töötajaid		Hooldusaluste arv töötaja kohta
	Naisi	Mehi	
27	Meditsiiniõde (1)		27
	Kokk (2)		
	Abitööline (2)		
	Hooldustöötajad (5,4kohta)		5
	Pesupesija-abitöölised (0,5)		
		Remonditööline (0,1)	
	Majandusjuhataja (0,5)		
27	10,4 kohta/ 13 isikut	0,1	

Olukorra kirjeldus:

Hooldekodu on valminud 1988. a, elektriküte paigaldati 1995. a ,kõetavat pinda on 760 m², 1999 a. ehitati ümber köögiblokk, 2004. a korrastati elektrisüsteem, 2006. a valmisid keldrikorrusel sauna ja pesumaja ruumid.

Hoones on 8 2-inimese ja 12 1- inimese tuba, köögiblokk, keldrikorrusel asuvad sauna ja pesumaja ruumid .Töötajaid on hooldekodus 13 inimest, neist 6 hooldustöötajat. Hooldekodu pakub teenust eelkõige Häädemeeste valla elanikele, vabade kohtade olemasolul võetakse kliente ka teistest omavalitsustest.

Alus: („Häädemeeste Hooldekodu põhimäärus“ - Häädemeeste Vallavolikogu 20.01.2010.a määrus nr 2, muudetud Häädemeeste Vallavolikogu 18.05.2011 a. määrusega nr.8).

Probleemid:

- Hooldekodu on töötanud maja valmimisest (1988 a.) suurema remondita. 2003. a ja 2005. a tormid on oluliselt kahjustanud maja katust, aknad ja ukсед pole soojapidavad, majal puudub välissoojustus, korduvalt on tehtud ettekirjutusi puuduva tulekahjusignalisatsiooni ja avariivalgustuse tõttu. Hoonel puudub II korruselt tagavaraväljapääs, maja soojapidamatuse tõttu on elektrikulu eriti talvekuudel suur.

- Raskete liikumispuuetega inimesed ei pääse keldrikorrusel asuvasse sauna ega iseseisvalt õue, kuna liikumine treppidest on iseseisvalt liialt raske, ratastoolis inimestel võimatu. Kliendid saavad õue vaid kõrvalist abi kasutades, st kui kantakse.
- Hooldekodusse saabuvad järjest suurema abivajadusega kliendid, töötajate töökoormus suureneb, paljud kliendid vajavad tõstmist ratastooli, potitooli, istuma, arsti juurde minekuks abistajaid, kes suudavad klienti tõsta või kanda.
- Hooldekodus puuduvad praegu tingimused ja personal erivajadustega (dementsete) isikute ööpäevaringse hooldamise ja järelevalve teenusele võtmiseks, vajadus teenuse järele on suur.

Meetmed:

- Vajadus vähendada küttekulusid tingib hoone kapitaalremondi planeerimise. Vajalik on planeerida treppikodade ümberehitus nii, et tekiks otsepääs keldriruumidesse, kus asub saun jm. abiruumid.
- Teenuse kvaliteedi tõstmiseks vajadus paigaldada trepitõstuk, et tagada liikumispuuetega ja ratastoolis olevatele klientidele iseseisva liikumise võimalus.
- Kuna rohkem kliente asub II korrusel, on töötaja suurema osa ajast hõivatud II korruse tubades. Õnnetusjuhtumi või tulekahju märkamine võib jääda liiga hiljaks. Turvalisuse tagamiseks on vaja paigaldada toimiv avariivalgustus ja toimiv tulekahjusignalisatsioon.
- Töötajate tervise kaitseks ja teenuse kvaliteedi parandamiseks on tekkinud vajadus hooldustöötajate arvu suurendamiseks, et kliendi tõstmine oleks võimalik 2 inimese toel. Vajalik on hooldustöötajate erialaste teadmiste ja oskuste täiendamine, töötajate koolitamine.
- Hooldekodu juurdeehitus, välja ehitada eraldi osakond psüühiliste erivajadustega ja geriaatriliste probleemidega (dementsed) isikutele.

4.2 Päevakeskus

Asub hooldekodu hoone ühes sektsioonidest. Hetkel osutab teenust psüühiliste erivajadustega isikutele . Päevakeskuse kaudu osutatakse igapäevaelu toetamise teenust (5 isikut), toetatud elamise teenust (3 isikut), toetatud töötamise teenust (1 isik).

Päevakeskuses töötab 0,5 kohaga tegevusjuhendaja.

Päevakeskuse tegevuskulud kaetakse riigieelarvest, ülalpidamiskulud kohaliku omavalitsuse eelarvest.

(Alus: „Häädemeeste Päevakeskuse põhimäärus” Häädemeeste Vallavalitsuse 07.02. 2002. a määrus nr 2)

Probleemid:

Päevakeskus oleks valmis osutama igapäevaelu toetamise teenust suuremale arvule klientidele, on olemas ka potentsiaalseid kliente, kuid elukoha kauguse tõttu ei soovi nad teenust kasutada; ka on olnud teavitustöö pakutava teenuse kohta ebapiisav, peredes elavad psüühiliste erivajadustega isikud ja pereliikmed ei tea, mida teenus sisaldab; igapäevaelu toetamise teenusel viibivatele klientidele oleks vajalik luua võimalus osaleda töösarnases tegevuses (nn töökoda), raskused tekivad juhendaja leidmisega.

Meetmed:

- Teenust vajavate klientide ja pereliikmete teavitamine ja aktiveerimine.
- Transpordi korraldamine.
- Töötoa loomine, juhendaja leidmine ja koolitamine.

4.3 Sotsiaalkorterid

Sotsiaalkorteritena kasutatakse 8- korteriga Massiaru Sotsiaalmaja, mille juurde kuuluvad eraldi ehitustena saun ja puukuurid. 01.01.2011. a seisuga on saun kasutuskõlbmatu. Korterid on hõivatud, vabu sotsiaalelupindu ei ole. Massiaru Sotsiaalmaja on osaliselt renoveeritud 2008/2009 a, elanikel pesemisvõimalused puuduvad. (Alus: „Sotsiaalkorteri andmise ja kasutamise kord” Häädemeeste Vallavolikogu 22.03. 2000. a määrus nr. 9)

Probleemid:

- Massiaru sotsiaalmaja on halvas seisundis, vajab üldist remonti, sotsiaalmaja juurde kuuluv saun vajab samuti remonti.

Meetmed:

- Võidu korteri renoveerimine nn. ühiselamuna eluaseme pakkumiseks elamispinnata isikutele.
- Massiaru Sotsiaalmaja ja sauna renoveerimine.

5. OLUKORRA ÜLDISELOOMUSTUS

5.1 Elanikkonna paigutus valla territooriumil vanusegruppide kaupa

Häädemeeste vald asub Eesti edelaosas. Valla pindala on 390, 2 km², millest 58% hõlmab metsamaa, 17% põllumajandusmaa. Vald piirneb lõunas Läti Vabariigiga.

Valla elanikkonna keskmine asustustihedus on 8 in/ km². Tihedama asustusega on 3 keskust: Häädemeeste, Kabli, Treimani. Kui lähtuda külade võimalikust lähedusest suurematele keskustele, siis Treimani, Ikla ja Metsapoole küla moodustab rahvastikust 19%; Häädemeeste, Pulgoja, Rannametsa, Papisilla, Arumetsa, Krundiküla, Penu ja Jaagupi küla moodustab 48% rahvastikust, Soometsa-Sooküla-Võidu 10%, Massiaru-Urissaare- Nepste-Uuema 8%, Kabli-Orajõe, Majaka 15% rahvastikust.

Tabel nr. 1. Elanikkonna paigutus valla territooriumil

PAIKKOND	01.10.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011
HM ümbrus Arumetsa küla, Jaagupi küla, Krundiküla küla, Papisilla küla, Pulgoja küla, Rannametsa küla	606	596	587	551
Treimani küla Metsapoole küla, Ikla küla	594	576	565	551
Massiaru küla Urissaare küla Uuema küla, Nepste küla	262	261	249	243
Soometsa küla Võidu küla, Sooküla küla	316	313	299	287
Kabli küla Majaka küla, Orajõe küla, Penu küla	506	503	493	474
Maarahvastik kokku	2284	2249	2193	2106
Häädemeeste alevik	808	810 +1 (kov täpsusega)	790 + 4 (kov täpsusega)	775 + 10 (kov täpsusega)
KOKKU	3092	3060	2987	2891

Tabel nr. 2 Rahvaarv aastate lõikes

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Elanike arv	3425	3379	3327	3305	3195	3157	3092	3060	2987	2891

Tabel nr. 3 Elanikkonna sotsiaalne koosseis:

Aasta	Elanike üldarv	Lapsi(18a.)	Töövõimel.	Pensioni- (64+....) ealisi	Neist üksik- elavaid (64+....)
2002	3425	812	1793	820	
2003	3379	791	1774	814	
2004	3327	880	1731	716	
2005	3305	815			
2006	3195	708	1763	724	115
2007					
2008					
2009	3060				
2010	2987	514	1910	510	

Tabel nr. 4 Sündide ja surmade arv.

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sünde	37	20	30	30	19			14	13
Surmasid								37	31
live									

Elanikkonna sotsiaalse koosseisu andmetest nähtub, et vallas toimub jätkuvalt negatiivne iive. Elanikkonnast moodustavad lapsed kuni 18 eluaastani 22%; pensioniealised 19 %, töövõimelises eas isikud 59%. Väheneb sündide arv ja töövõimelises eas isikute arv.

5.2 Olukorra kirjeldus riskigrupiti:

5.2.1 Lapsed ja lastega pered

2010.a novembrikuu andmetel on Hädemeeste vallas kuni 18-aastaseid lapsi kokku 514, neist koolieelses eas 153, kooliealisi (vanuses 7- 18 a.) 361. Kooliealistest lastest õpib Hädemeeste valla koolides 305 last.

Lasteaiaaalistest lastest käib lasteaias 100 last.

Tööd laste ja peredega teostavad lastekaitse spetsialist sotsiaalkeskuses ja sotsiaaltöötaja Hädemeeste Keskkoolis. Töötab ka valla alaealiste mõjutusvahendite komisjon.

Hea on koostöö kohaliku konstaablijaoskonnaga, kes sotsiaaltöötajat teavitab probleemidest alaealiste õigusrikkumiste korral.

Tabel nr. 5 Õpilaste arv koolides, sh. hariduslike erivajadustega õpilaste osakaal :

	kokku	1-4	5-9	10-12	Erivajadustega õpilasi kokku	1.-4.	5.-9.	10.-12.
2002	529	219	254	56				
2003	505	184	270	51				
2004	477	161	265	51				
2005	464	149	257	58	50	6	44	
2006	437	130	248	59	59/145	8/45	51/99	1
					33%	35%	40%	2%
2007					42	7	35	
2008					37	8	29	
2009					38	17	21	
2010					31	17	14	

Tabelist nähtub, et 1/3 õpilastest omavad õpiraskusi või lugemis-kirjutamispuudeid. Seega peaks tähelepanu pöörama erinevatele tugisüsteemidele, et tagada õpiraskustega laste positiivsed õpitulemused. Suurt tähtsust omab kooliks hea ettevalmistus ja vajadusel eripedagoogiline abi koolieelses eas, mis võimaldab teataval määral hilisemaid õpiraskusi ennetada.

Tabel nr. 6 Erivajadustega õpilaste hulk vajaduste kaupa

Erivajadus	1.-4. kl.	5.-9.kl.	10.-12.kl.	Erivaj. õpil.arv
Meelepuuded (kuulmine, nägemine)				
Liikumispuue	3		1	4
Lugemis-kirjutamispuue	9	56		65
Muud õpiraskused	30	39+		69
Koolikohustuse mittetäitmine		6		
Indiv.õppekava	3	2+ 2		7
Õpil .arv	45	99	1	145

Õpiraskustega õpilastega töötavad koolides parandusõppe kursused läbinud õpetajad ja eripedagoog- logopeed.

Spetsiifiliste erivajadustega õpilased (nägemis- ja kuulmispuuded) käivad erikoolides Tartus, erivajadustega koolieelses eas lastele ostetakse teenus Pärnu linna lasteaedade erirühmadest. Erikoolidesse suunatakse Pärnu Õppenõustamiskeskuse otsuse põhjal.

Tabel nr. 7 Alaealiste mõjutusvahendite komisjonis arutletud probleemid:

Aasta	Kooli-kohustuse mittetäitmine	Vargus	Avaliku korra rikkumine	Alkoholi tarbimine	Vägivald	Kokku
2003						
2004	1	18	4		1	22
2005	4	3	8		3	18
2006	6	2	1	2	1	12
2007	11			1	2	14
2008	1	3		1		5
2009	3	3	2	1		9
2010	4		5			9

Tabel nr. 8 Põhikooli poolijätanud õpilaste arv

	2003	2004	2005	2006
Metsapoole	1	2		2
Häädemeeste	3	1	2	4
Kokku	4	3	2	6

Probleemid:

- Ikla, Metsapoole, Treimani, Majaka küla lapsed viiakse Kabli Lasteaeda, kuid bussi sõidugraafikust tulenevalt kulub vanemal lapse toomiseks lasteaeda ja õhtul koju viimiseks praktiliselt 4 tundi päevast, st. tühja ooteaega ja lapsevanemale kulu, kuna ta peab sõitma kodu-lasteaia vahet 4 korda päevas.

- Mõningates piirkondades (Sooküla, Võidu, Urissaare, Massiaru) on lapse tee bussipeatuseni liialt pikk või ei käi üldse bussiliini.
- Erivajadustega laste varane väljaselgitamine ja eripedagoogiline ning meditsiiniline abi koolieelses eas on ebapiisav. Varane sekkumine aitaks ennetada või vähendada hiljem koolieas tekkivaid õpiprobleeme.
- Kõnepuuetega lastega valla lasteaedades ja koolides töötab eripedagoog. Kõneravi tundides osaleb lasteaiast 15 last, koolidest 59 õpilast, mis on liialt suur laste hulk 1 eripedagoogi kohta. Ajanappuse tõttu ei ole võimalik pöörduda logopeedi vastuvõtule või konsultatsioonile koduste laste vanematel.
- Erivajadustega õpilastel pole võimalik saada piisavalt head haridust kodukoolis, kuna puudub eriväljaõppe saanud kaader ja vahendid tööks (eriti meelepuetega- kuulmis- või nägemispuuetega lastega); individuaalseid lihtsustatud õppekavasid on üldklassi tingimustes väga raske täita, sest õpetaja töökoormus kahekordistub ja selle all kannatavad ülejäänud õpilased; lihtsustatud õppekavaga õpilased kodukoolis jäävad vähese tähelepanuga ja ei omanda programmi, kuna õpetaja ei suuda tegelda klassis üheaegselt kõiki erinevaid tasemeid arvestades.
- Õpilaste haaratus huvitegevusega piirdub suurel määral ringidega kooli juures, vähe on võimalusi kooliväliseks huvitegevuseks, eriti poistel, mistõttu tekivad õiguskorra rikkumised ja väärted noorte poolt. Kesised on võimalused sisustada vaba aega tervistedendavate tegevustega (rullisurada, skate-park jm.).
- Lapsed ja noored sooviksid suvevaheajal töötada ja taskuraha teenida, võimalusi vähe.
- Noorte väljalangemine põhikoolist, probleemid koolikohustuse täitmiseega. Kuna kõik saab alguse kodust, siis vajalik tõhustada tööd peredega, koostöös peredega saavutada olukord, kus põhikool ei jääks lõpetamata (kooli sotsiaaltöötajad, nõustamine, sh. perenõustamise osakaalu suurendamine). Peretöös kasutatakse vähe juhtumikorralduslikke ja võrgustikutöö meetodeid.
- Noorsootööd pole siiani koordineeritud, tegevus toimub noortekeskuse juures Häädemeestel, kuid pole olnud initsiaatorit, kes ärgitaks noorte omaalgatuslikkust ja haaraks tegevusse noored teistest valla piirkondadest (Kabli, Treimani, Ikla).
- Laste ja peredega tegelevate töötajate arvates on suurimateks probleemideks alkoholi liigtarvitamine peres; majanduslikud raskused ja raha vähesus, mistõttu laste võimalused osutuvad piiratumateks; vanemate vähene huvi laste tegemiste ja toimetamiste vastu jätab lapsed vähese järelevalvega; ebaõiged kasvatusemeetodid kodudes ja valed väärtushinnangud mõjutavad noorte käitumiskultuuri.

Meetmed:

- Tagada kõigile soovijatele lasteaia või lastehoiu võimalused (kohtade vajaduse uuring, transpordiprobleemi lahendamine).
- Tõhustada eripedagoogilist abi koolieelses eas ja luua eripedagoogilise – logopeedilise abi võimalused ka kodustele lastele (täiendav logopeedi-eripedagoogi ametikoht).
- Rakendada koolides abiõpetaja.
- Tõhustada probleemsete laste ja noortega ning eriti peredega tehtavat koostööd perede koolituste, tugiisikute, perenõustamise kaudu, et vältida edaspidi laste sattumist lastekodudesse või kinnipidamisasutustesse.
- Tõhustada peredega tehtavat võrgustikutööd ja kasutada rohkem juhtumikorralduslikke meetodeid.

- Rakendada abinõud, et kõik noored omandaksid põhihariduse.
- Laiendada noorte vaba aja sisustamise võimalusi (skatepark, tehnikaringid, mänguväljak Kablisse, rulluisurada, toetada noorte enesealgatuslikku tegevust näit. noorteklubi loomine jm.).
- Tõhustada koostööd politseiga alaealiste õigusrikkumiste ennetamiseks (kontrollreidid noorteüritustel, teavitustöö koolides).

5.2.2 Puuetega inimesed

Sotsiaalhoolekande seaduse põhjal on kohaliku omavalitsuse ülesandeks puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomine, nende iseseisvale toimetulekule kaasaaitamine.

Selleks loob omavalitsus võimalused puudest tingitud takistuste vähendamiseks või kõrvaldamiseks ravi, rehabilitatsiooni, õpetuse või tõlketeenusega; korraldab invatransporti; tagab juurdepääsetavuse üldkasutatavatesse hoonetesse; määrab vajadusel tugiisiku, hooldaja või isikliku abistaja.

01.01.2011. a seisuga on puudega inimesi Häädemeeste vallas 262 isikut, sealhulgas lapsi 12, pensionialisi 160 ning puudega tööelisi 90 isikut.

Hooldajatoetuse maksmine (kroonides):

2005 a. 205 638

2006 a. 303 504

2007 a. 252 960

2008 a. 232 916

2009 a. 257 162

2010 a. 211 832

Probleemid:

- Puuetega inimestele pole tagatud võrdsed võimalused, puudub ligipääsetavus valla asutustesse, panka, arstipunkti.
- Puuetega inimeste transpordiprobleem, kui isik ei saa kasutada ühistransporti.
- Puuduvad puuetega inimestele mõeldud teenused iseseisva toimetuleku tagamiseks (isiklik abistaja, koduabi, jm.).
- Puuetega inimesed pole kaasatud osalema ühiskondlikus elus, paljudel puuduvad võimalused suhelda interneti teel, sportida, osaleda huvitegevuses.
- Puuetega inimeste hõivatus tööga madal.

Meetmed:

- Puuetega isikutele mõeldud teenuste täiendamine (isiklik abistaja, koduabi, transpordi korraldamine, viipekeele tõlgiteenus, jm).

- Ligipääsetavuse tagamine inimese jaoks olulistesse asutustesse (pank, arstipunkt, raamatukogud); internetiühenduse tagamine.
- Puuetega inimeste kaasamine seltsitegevustesse ja aktiivsetesse tööturumeetmetesse.

5.2.3 Eakad

Sotsiaalhoolekande seaduse järgi on kohaliku omavalitsuse ülesandeks vanurite hoolekandes nende toimetulekule kaasaaitamine harjumuspärasel keskkonnas ning võrdväärseks eluks võimaluste loomine.

Selleks tagab kohalik omavalitsus iseseisvat toimetulekut soodustavate teenuste olemasolu, informatsiooni kättesaamise võimalike teenuste ja toetuste kohta ning loob suhtlemiseks ja huvialaseks tegevuseks vajalikud tingimused.

Vallas elab 31.12.2010. a seisuga 510 üle 65-aastast elanikku.

Eakate ühistegevus on koondunud seltsidena keskustes, Häädemeeste klubi „Elulõng”, Treimani tantsumemmed, Kabli „Kanarbik” ja seltsing Massiarus.

Klubid korraldavad oma klubiõhtuid, tähistavad sünnipäevi ja tähtpäevi. Igal aastal korraldatakse eakatele 1 reis. Eakatele on ette nähtud juubelitoetus alates 75- eluaastast, makstakse bussisõidutoetust arsti juures käimiseks bussipiletite alusel kuni 12 korra eest aastas maakonnasisestel liinidel.

Probleemid:

- Ebapiisav on tegelik ülevaade eakate abivajaduse ulatusest.
- Vald asub suurel territooriumil, abivajajad elavad üksteisest kaugel ja valla erinevates piirkondades. See muudab teenuse osutamise kalliks transpordikulude tõttu. Mõnel juhul (talvel lumega, kevadel maa sulamisel), on halbade teeolude tõttu raskendatud klientide juurde pääsemine.
- Eakate probleemid seotud sageli abivajadusega kodustes majapidamistöodes (puude saagimine ja lõhkumine; lume rookimine; hädavajalikud kodused suurpuhastused, pisiremonttööd).
- Mõnedel kaugemates valla piirkondades elavatel inimestel bussipeatusse pikk maa, mida eakas või haige ei jaksa kõndida, seetõttu raskused arsti juurde, kauplusesse, apteeki jm. Pääsemisega.
- Suhtlemise vähesus koduselavatel eakatel, probleemideks on – vanuril pole kellegagi rääkida, külalisi ei käi ning masenduse tekkimine.
- Informatsioon ei levi piisavalt.
- Puudub oma ühine organisatsiooniline tegevus, kogu valla eakaid haarav ühendus, kelle kaudu osaleda valla elus.

Meetmed:

- Üksielavate eakate toimetuleku kaardistamine, vajaduste uuring.
- Koduteenuse, ja koduabi teenuse kaudu eakate iseseisva toimetuleku toetamine.

- Eakate ühistegevuse kaudu elukestva õppe võimaluste loomine ja suhtlemisvõimaluste parandamine (MTÜ loomine, koolituste korraldamine).
- Sotsiaaltransporditeenuse loomine.

- **TOETUSED**

6.1 Toimetulekutoetus

Toetuste maksmine (kroonides):	Ühekordne lisatoetus
2000 a. 343 975	2000 a. 126 380
2001 a. 268 946	2001 a. 105 750
2002 a. 269 402	2002 a. 98 650
2003 a. 275 948	2003 a. 96 580
2004 a. 287 000	2004 a. 3 500
2005 a. 221 012	2005 a. 152 275
2006 a. 182 371	2006 a. 115 786
2007 a. 188 689	2007 a. 33 677
2008 a. 264 361	2008 a. 87 879
2009 a. 294 534	2009 a. 20 710
2010 a. 275 060	2010 a. 16 984

Toimetulekutoetuse summa on aastate lõikes jäänud keskmiselt ühele tasemele, toetusesaajate arv kõigub 150-170 pere vahel aastas.

Suhteliselt väike toimetulekutoetuse summa on tingitud madalatest eluasemekuludest. Vähe on korterelamuid ja puudub kaugküte. Enamus elanikest elab oma majas, kus kütteks kasutatakse põhiliselt küttepuud, mis on siiani odavaim küteliik.

Suurem osa ühekordsetest toetustest kulub kütte muretsemiseks, ravimite ja abivahendite soetamise.

6.2 Täiendavad sotsiaaltoetused:

1. Sünnitoetus 192 eurot (alates 2005 a.)
2. Matusetoetus 32 eurot (alates 2005 a.)
3. Eakate juubelitoetus 32 eurot (alates 2005 a.)
4. Eakate bussisõidu toetus
5. Toetus majandusraskustesse sattunud pere hädavajalike kulutuste osaliseks katmiseks
6. Hooldajatoetus (raske või sügava puudega isiku hooldajatele)

Puudub toetussüsteem, mis motiveeriks noori väärtustama õppimist ja hariduse omandamist (näit. eduka õpilase/sportlase toetus); noore spetsialisti toetamine, kui ta pöördub tagasi tööle kohalikku omavalitsusse.

6. TÖÖHÕIVE

31.01.2011. a seisuga on Töötukassa andmetel registreerinud end töötuks 150 Hädemeeste valla kodanikku. Paljud Hädemeeste valla elanikud töötavad Pärnu linnas, kuna kohapeal töökohti napib.

Peamised tööpuudust põhjustavad faktorid:

- Vähene ettevõtlus vallas, vähe suuri tööandjaid
- Inimeste vähene aktiivsus
- Kvalifitseeritud tööjõu puudus.

Meetmed:

- koostöö tihendamine ettevõtjate ja tööotsijate vahel, tööandjate-tööotsijate igakülgne informeerimine
- koostöö Tööturuametiga, töötute ja tööotsijate aktiveerimine Tööturuameti ja tööturuteenuste võimalusi kasutades
- pikaajaliste töötute aktiveerimine ja kaasamine heakorratöödel

7. TERVIS JA TERVISHOID

Tervise Arengu Instituudi eestvedamisel on 2010. aastal välja töötatud paikkonna terviseprofiili koostamise juhend. Antud juhendi põhjal on Häädemeeeste vallal vajalik koostada paikkonna terviseprofiil, mis aitab kaardistada elanikkonna tervise olukorda ja seda mõjutatavaid tegureid kõikide eluvaldkondade põhiselt ning määratleda vajalikud tegevused tervise olukorra parandamiseks.

Koostatud terviseprofiili põhjal on võimalik välja arendada tervise arengukava, mis annab ülevaate valla elanikkonna tervislikust seisundist ja terviseedenduse vajadusest.

Täiskasvanud elanikkonna peamised terviseprobleemid:

- südame- ja veresoonkonna haigused
- liigesehaigused
- ülekaalulisus

Käesolev olukord:

- Olemas 2 perearsti, 1 apteek
- Perearstide vastuvõtud 1x kuus Treimanis, kui teises suuremas keskuses.
- Perearsti keskuses võimalik kohapeal teha uuringuid (veri, uriin)
- Perearst ja õde viivad läbi õpilaste läbivaatust 1 x aastas.

Probleemid :

- Pääs perearsti keskusesse ratastoolis inimesele iseseisvalt võimatu, kuna keskus asub II korrusel ja puudub lift või trepitõstuk
- Kaugematest piirkondadest (Massiaru, Metsapoole) eakatel inimestel on raske jõuda arsti vastuvõtule või apteeki, mis asuvad keskuses, aga bussiliiklus on hõre, puudub üldse või on bussipeatuseni kõndida pikk maa
- Laste tervises seisundis torkavad silma põhiprobleemidena rühivead ja nägemisprobleemid
- Märgatav on puudega inimeste hulga suurenemine vanemas eas
- Erakorralise meditsiiniabi kohalejõudmine Pärnust valla kaugemasse punkti võtab aega kõige vähem 45 min, mis on aga liiga pikk aeg. Kiirabibrigaad (või parameedikud) peaks asuma lähemal
- Eriarstide juurde pääsemiseks vajavad puuetega inimesed ja vanurid sageli transporti ja isiklikku saatjat
- Puudub süstemaatiline terviseedenduslik ja ennetuslik (narkomaania, alkoholism jm.) tegevus
- Lastel puudub hambaravi vajaduse kontroll koolis ja lasteaias
- Ortopeedi konsultatsiooni vajadus

Meetmed:

- Ligipääsetavuse tagamine arstikeskuses.

- Terviseedendusliku töö tõhustamine (alkoholismi ennetamine ja ravi, tervislik toitumine, kehaliste tegevuste võimaluste suurendamine, tervislike eluviiside propageerimine, koolitamine, elanikkonna motiveerimine ja kaasamine ennetavatesse tegevustesse).
- Pereõe vastuvõtud valla kaugemates piirkondades.
- Korraldada lastele koolis ja lasteaias esmane hammaste hindamine.

Arengukava koostamisel, probleemide kirjeldamisel ja tegevuskava väljatöötamisel olid abiks Eeva Noni, Maris Rüütli, Merilin Võikar, Esta Vesik, Ülle Iir, Raimu Pruul, Ene Ilves, Karmen Almers, Valentina Zvereva, Karmen Abramova, Marie Iir, Juta Männik, Malle Alunurm, Kaia Metsaoru, Urve Muru, Tiiu Savi, Marvi Lorents ja Sandra Rebane.